

Energie besparen bij u thuis

Premies voor energiebesparing
in Vlaanderen

VEA

2008

subsidies

MINISTERIE VAN FINANCIËN

Administratie van de
ondernemings- en inkomensfiscaliteit
Inkomstenbelastingen

bereken uw winst op
www.energiesparen.be

Vlaamse overheid

Inhoud

Energie besparen: u wint altijd	3
Energierenovatieprogramma 2020	3
Van wie mag u premies verwachten?	4
1. Premies van uw netbeheerder	4
2. Belastingvermindering voor energiebesparende investeringen	8
3. Premies van uw gemeente- of provinciebestuur	11
4. Renovatiepremie van het Vlaamse Gewest	12
Energiebesparende maatregelen	13
1. Isolatie en ventilatie	13
2. Verwarming	18
3. Sanitair warm water	22
4. Extra energiezuinige woningen	24
5. Fotovoltaïsche zonnepanelen	25
6. Toestellen en milieuvriendelijke voertuigen	26
7. Extra premies en belastingverminderingen	27
8. Acties voor beschermde klanten	28
Bijlage: Alfabetische lijst van de gemeenten en de netbeheerders	29

Verantwoordelijke uitgever: Luc Peeters, wnd. administrateur-generaal, Vlaams Energieagentschap

Samenstelling en redactie: Vlaams Energieagentschap

Lay-out: Vlaams Energieagentschap

Druk: Poot Printers

Depotnummer: D/2008/3241/281

Uitgave: oktober 2008

De informatie over de belastingverminderingen in deze brochure is gebaseerd op het koninklijk besluit tot wijziging van het KB/WIB 92 inzake de belastingvermindering voor energiebesparende uitgaven, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 28 december 2002, met diverse latere wijzigingen. De integrale wettekst kunt u raadplegen op de website www.staatsblad.be. De informatie over de premies van de netbeheerders is gebaseerd op de informatie die de netbeheerders ter beschikking gesteld hebben op 1 december 2007.

Het geïndexeerde bedrag inzake de belastingvermindering voor energiebesparende investeringen voor inkomstenjaar 2008, zoals vermeld in deze brochure, is een voorlopig bedrag dat nog definitief moet goedgekeurd worden door de federale overheid.

Als u vragen hebt over de specifieke toepassingsvoorwaarden van de premies, kunt u contact opnemen met uw belastingkantoor, uw netbeheerder of de betreffende overheid. De informatie in deze brochure is onder voorbehoud van wijzigingen.

Op www.energiesparen.be krijgt u een overzicht van alle premies. Onder de rubriek 'zuinig met energie' kunt u bovendien uw energiewinst berekenen voor een aantal belangrijke maatregelen.

vragen

Zoeken

Nog vragen gratis 1700

Energie besparen: u wint altijd

Door de hoge energieprijzen is energie besparen nu meer dan ooit een goede zaak voor uw portemonnee. De energiefacturen die op regelmatige tijdstippen in uw brievenbus vallen, komen soms hard aan. Ten onrechte denken we vaak dat we er weinig aan kunnen doen. U hebt echter een belangrijk deel van uw energiefactuur zelf in handen. Door te investeren in energiebesparing zonder aan comfort in te boeten, verlaagt u uw energiegebruik.

Daarnaast komt energiebesparing ook het milieu ten goede. Een lager energiegebruik betekent een kleinere hoeveelheid schadelijke gassen die de lucht wordt ingeblazen en vermindert zo het broeikas-effect.

Wie investeert in energiebesparing wordt beloond met heel wat premies en belastingverminderingen. Die premies en belastingverminderingen kunnen bovendien gecumuleerd worden. Het is niet altijd eenvoudig om te weten te komen waarvoor nu juist een premie gegeven wordt en aan welke voorwaarden u moet voldoen. Wie internettoegang heeft, krijgt op www.energiesparen.be (rubriek subsidies) een overzicht van welke premies in een bepaalde gemeente van toepassing zijn. Het is tevens mogelijk om alleen bepaalde premies, bijvoorbeeld voor dakisolatie of een condensatieketel, op te vragen.

Energierenovatieprogramma 2020

Een energiezuinige woning voor iedere Vlaming in het jaar 2020. Dat is de ambitieuze doelstelling die de Vlaamse overheid heeft vooropgesteld in het Energierenovatieprogramma 2020. De Vlaamse overheid start met een urgentieprogramma om in bestaande woningen alle daken tegen 2020 geïsoleerd te krijgen, alle enkel glas te vervangen door hoogrendementsglas en verouderde verwarmingsketels te vervangen door verwarmingsketels met een hoog rendement.

Actrice Danni Heylen engageert zich ten volle als meter van het Energierenovatieprogramma 2020. Zelf zit ze midden in de renovatie en verbouwing van haar woning en nu pas beseft ze hoe belangrijk het is om eerst en vooral te zorgen voor een goede isolatie van de woning en om pas nadien te denken aan de inrichting. "Ik wist helemaal niet dat je zo veel geld kan besparen door een goede isolatie," zegt ze. "Uiteraard doe ik het ook voor het milieu en wil ik als meter van het Energierenovatieprogramma 2020 ook graag andere mensen overtuigen", geeft ze nog mee.

"De kranten staan dagelijks vol met berichten over de opwarming van onze aarde", gaat ze verder. "Het verwondert me steeds meer dat we er zelf zo weinig aan doen om ons eigen energieverbruik te beperken. Ik ben helemaal geen expert op het vlak van energiebesparing," geeft ze toe, "maar op het internet en in tal van magazines vind je zeer interessante informatie die het allemaal toch wat eenvoudiger maakt."

Hoogspanningsmast.

Van wie mag u premies verwachten?

In Vlaanderen kunt u via vijf kanalen premies en voordelen krijgen als u energiebesparende investeringen uitvoert.

- uw netbeheerder;
- de fiscus;
- uw gemeentebestuur;
- uw provinciebestuur;
- de Vlaamse overheid.

Bovendien kunt u de meeste premies cumuleren. Zo blijven de investeringskosten voor u beperkt.

1. Premies van uw netbeheerder

De Vlaamse netbeheerders zijn verplicht om bij hun afnemers energiebesparing te stimuleren, onder andere door een aantal energiebesparende maatregelen financieel te ondersteunen. Iedere netbeheerder mag zelf kiezen welke acties hij uitvoert. De netbeheerders kunnen ondermeer een premie geven voor dakisolatie, hoogrendementsbeglazing, een condensatieketel op aardgas, een zonneboiler, een warmtepomp, een ventilatiesysteem met warmterecuperatie of een woning met een laag E-peil.

Op blz. 6-7 vindt u een overzichtstabel van de premies in 2008 per netbeheerder.

1.1. Aanvraagprocedure voor de premies van de netbeheerder

STAP 1 Ga na wie uw netbeheerder is.

In de lijst achteraan in deze folder kunt u nagaan wie in uw gemeente de elektriciteitsdistributienetbeheerder is.

STAP 2 Ga na waarvoor uw netbeheerder in 2008 premies toekent.

Elke netbeheerder bepaalt zelf welke acties hij uitvoert. Het is daarom belangrijk dat u eerst nagaat welke acties uw netbeheerder voert. U vindt een overzichtstabel op pagina 6-7. De Vlaamse overheid is niet verantwoordelijk voor de correctheid van de informatie die door de netbeheerders werd verstrekt over bepaalde acties die ze vanaf 1 januari 2008 voeren.

STAP 3 Neem contact op met uw netbeheerder voor u de investering uitvoert.

De premie vraagt u rechtstreeks aan bij uw netbeheerder. Hij kan u bovendien de precieze informatie bezorgen over de hoogte van de premie en over de toekenningsvoorwaarden. Uw netbeheerder kan u eveneens een aanvraagformulier bezorgen. Dat aanvraagformulier vindt u gewoonlijk ook op de website van uw netbeheerder. De voorwaarden die vermeld staan op de aanvraagformulieren zijn bindend. Bekijk die voorwaarden grondig voor u met de werkzaamheden start. Deze brochure vermeldt niet alle voorwaarden in detail.

netbeheerder	REG-adviseur	telefoon	e-mail en website
AGEM	Michel Schuermans	014 63 94 68	gem.schuermans@scarlet.be www.merksplas.be
Eandis (*)		078 35 35 34	reg@eandis.be www.eandis.be
Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen	Joeri Thomas	03 229 65 50	joeri.thomas@haven.antwerpen.be www.portofantwerp.be/ev
Infrax (**)		078 35 30 20	www.infrax.be
PBE	Walter Merckx	016 62 99 13	walter.merckx@pbe.be www.pbe.be

(*) Onder Eandis vallen Gaselwest, Imea, Imewo, Intergem, Interrosane, Iveka, Iverlek en Sibelgas.

(**) Onder Infrax vallen Interelectra, Iveg en WVEM.

STAP 4 Alleen voor inwoners van bepaalde gemeenten.

Voor een aantal gemeenten geldt een speciale situatie. Inwoners van die gemeenten kunnen het best niet alleen contact opnemen met hun elektriciteitsdistributienetbeheerder maar ook met hun aardgas-netbeheerder voor eventuele aanvullende premies die niet in deze brochure worden vermeld.

gemeenten	netbeheerder	telefoon	e-mail en website
Havengebied Antwerpen, Merksplas	IGAO	078 35 35 34	reg@eandis.be www.eandis.be
Baal, Diest	Iverlek	078 35 35 34	reg@eandis.be www.eandis.be
Begijnendijk, Bekkevoort, Galmaarden, Geetbets, Glabbeek, Gooik, Herne, Holsbeek, Kampenhout, Kortenaeken, Landen, Linter, Lubbeek, Oud-Heverlee, Pepingen, Steenokkerzeel, Tielt-Winge, Zoutleeuw	Infrax	078 35 30 20	www.infrax.be

huishoudelijke premies vanaf 1 januari 2008	
isolatie en ventilatie	dakisolatie voor bestaande woning
	kelderisolatie voor bestaande woning
	buitenmuurisolatie voor bestaande woning
	vloerisolatie op volle grond voor bestaande woning
	hoogrendementsbeglazing ter vervanging van enkele beglazing
	hoogrendementsbeglazing ter vervanging van dubbele beglazing
	hoogrendementsbeglazing voor nieuwbouw
	buisisolatie voor bestaande woning
	radiatorfolie voor bestaande woning
	ventilatiesysteem met warmterecuperatie
	ventilatiesysteem met luchtdichte kanalen
	ventilatiesysteem met zuinige ventilatoren
verwarming	condenserende aardgasketel voor nieuwbouw of bestaande woning
	condenserende stookolieketel voor nieuwbouw of bestaande woning
	warmtepomp type bodem/water of water/water
	warmtepomp type lucht/water of lucht/lucht
	warmtepomp type directverdamping/water
	thermostatische radiatorkranen voor bestaande woning
sanitair warm water	zonneboiler
	spaardouchekop
	keukengeiser
energiezuinige woningen	E-peil 70 voor nieuwbouw woning
	E-peil 70 voor nieuwbouw appartement
	E-peil 75 voor nieuwbouw woning
	E-peil 75 voor nieuwbouw appartement
	E-peil 30 voor nieuwbouw woning
	E-peil 30 voor nieuwbouw appartement
	passiefhuisstandaard bij verbouwing woning
	passiefhuisstandaard bij verbouwing appartement
toestellen	aardgaswasdroger
	energiezuinige toestellen (AAA, A+, A++)
	droogkast op warmtepomp
extra premies	spaarlamp (op aanvraag particulier)
	gratis spaarlamp in een actie
	domotica met REG-functionaliteiten
	buitenzonnewering (screens, uitvalscheren, stapelbare lamellen)

(*) GHA = Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen

premie	AGEM	EANDIS	INFRAX	PBE	GHA(*)
4 euro/m ² met geregistreerd aannemer, 2 euro/m ² doe-het-zelf	●	●	●	●	●
4 euro/m ² met geregistreerd aannemer, 2 euro/m ² doe-het-zelf	●		●	●	●
4 euro/m ² met geregistreerd aannemer, 2 euro/m ² doe-het-zelf	●	●	●	●	●
4 euro/m ² met geregistreerd aannemer, 2 euro/m ² doe-het-zelf	●		●	●	●
10 euro/m ²	●	●	●	●	●
10 euro/m ²		●		●	●
10 euro/m ²		●		●	●
0,5 euro/m	●	●			●
1 euro/m ²	●	●	●		●
150 euro/stuk	●	●	●	●	●
afhankelijk van het debiet					●
afhankelijk van het debiet					●
125 euro	●	●	●	●	●
125 euro	●			●	●
210 euro/kVA compressorvermogen: min. 850 euro - max. 1680 euro		●	●	●	●
210 euro/kVA compressorvermogen: min. 850 euro - max. 1680 euro			●	●	●
210 euro/kVA compressorvermogen: min. 850 euro - max. 1680 euro			●	●	●
5 euro/stuk	●	●	●	●	●
75 euro/m ² collectoroppervlakte: min. 525 euro - max. 1500 euro	●	●	●	●	●
7 euro	●	●			●
100 euro		●			
850 euro	●	●	●	●	●
300 euro	●			●	●
750 euro	●	●	●	●	●
250 euro	●			●	●
1500 euro	●	●	●	●	●
500 euro	●			●	●
2000 euro	●	●	●		
700 euro	●				
250 euro		●	●		●
75 tot 115 euro afhankelijk van type toestel					●
400 euro					●
2,5 euro		●			●
-		●			
150 euro bij bestaande woning, 100 euro bij nieuwbouw		●			●
10 euro/m ² glasoppervlakte met zonnewering		●			●

● = van toepassing

2. Belastingvermindering voor energiebesparende investeringen

Sinds 2003 kunnen belastingplichtigen voor een aantal energiebesparende investeringen een belastingvermindering krijgen. Wie in 2008 energiebesparende investeringen laat uitvoeren door een geregistreerde aannemer (met betalingsdatum in 2008), kan die in 2009 inbrengen in zijn belastingaangifte in het kader van de personenbelasting. De investeringen in energiebesparing die u bij uw belastingaangifte aangeeft, moeten bewezen worden met facturen van de werkzaamheden en uitgevoerd worden door een geregistreerde aannemer. De betalingsdatum van de factuur bepaalt het inkomstenjaar voor de fiscale aangifte (bv. facturen met betalingsdatum in 2008 inbrengen in uw belastingaangifte voor uw inkomsten van 2008).

2.1. Wie komt in aanmerking voor de belastingvermindering?

De belastingvermindering voor energiebesparende investeringen is van toepassing voor eigenaars, huurders, erfpachters, vruchtgebruikers op voorwaarde dat u de investeringen in een woning kunt bewijzen met een factuur op uw naam. De naakte eigenaars kunnen geen belastingvermindering krijgen.

2.2. Komen niet-belastingbetalers in aanmerking voor de belastingvermindering?

Om de belastingvermindering te kunnen genieten, is het noodzakelijk dat u voor het betreffende inkomstenjaar ook nettobelastingplichtige bent. Het speelt echter geen rol of u in het betreffende jaar geld zult moeten bijbetalen of zult terugkrijgen bij de eindafrekening.

Voor niet-belastingbetalers heeft de Vlaamse overheid een vergelijkbare premie ingevoerd voor de prioritaire investeringen uit het Energierenovatieprogramma 2020, namelijk dakisolatie, hoogrendementsbeglazing en de plaatsing van een condensatieketel in een bestaande woning. De premie is van kracht voor investeringen die volledig in 2008 worden betaald. De som van al de aangevraagde premies voor energiebesparende investeringen door een niet-belastingbetaler (+ eventuele partner) mag in 2008 niet meer bedragen dan 2650 euro (3180 euro voor beschermde klanten). Voor de volledige voorwaarden, raadpleeg de website www.energiesparen.be/2020 of bel het gratis nummer 1700.

2.3. Welke investeringen komen in aanmerking en hoeveel bedraagt de belastingvermindering?

De tabel op pagina 9 geeft aan voor welke investeringen u aanspraak kunt maken op belastingvermindering. Bij bijna alle maatregelen komen zowel nieuwbouwwoningen als renovaties in aanmerking voor de belastingvermindering. Alleen bij de vervanging van stookketels worden nieuwbouwwoningen uitgesloten.

Diverse isolatiematerialen. ►

belastingvermindering

nieuwbouw

renovatie

		belastingvermindering	nieuwbouw	renovatie
1	vervanging van oude stookketel door condensatieketel, stookketel op hout met automatische voeding, micro-warmtekrachtkoppeling of onderhoud van een stookketel	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)		●
2	geothermische warmtepomp	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)	●	●
3	ramen met hoogrendementsbeglazing	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)	●	●
4	dakisolatie	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)	●	●
5	thermostatische kranen of kamerthermostaat met tijdschakeling	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)	●	●
6	energieaudit	40% factuur, max. 2000 euro (2650 euro geïndexeerd)	●	●
7	zonneboiler	40% factuur, max. 2600 euro (3440 euro geïndexeerd)	●	●
8	fotovoltaïsche zonnepanelen	40% factuur, max. 2600 euro (3440 euro geïndexeerd)	●	●
9	passiefhuis met passiefhuiscertificaat	600 euro (790 euro geïndexeerd) per jaar gedurende 10 jaar	●	●

● = van toepassing

Voor maatregel 1 tot 8 bedraagt de belastingvermindering 40% van de factuur (incl. btw), beperkt voor het inkomstenjaar 2008 tot 2650 euro (per woning per jaar voor alle maatregelen samen). Als de investeringen betrekking hebben op zonne-energie (maatregel 7 of 8), verhoogt de maximale belastingvermindering tot 3440 euro. Dat bedrag moet bovendien nog verhoogd worden met het percentage gemeentelijke opcentiemen (bv. 7%) die u anders op dat bedrag had moeten betalen.

Een voorbeeld: De familie Pieters is gestart met de renovatie van hun zolder om er kamers in te richten. In februari 2008 laten ze isolatiewerkzaamheden uitvoeren aan het dak door een geregistreerde aannemer. Ze laten ramen plaatsen met hoogrendementsbeglazing en een zonneboiler voor de productie van het sanitair warm water. De facturen, ontvangen in mei 2008, bedragen respectievelijk 2000 euro, 2800 euro en 4000 euro, inclusief btw. Bij hun belastingaangifte in juni 2009 over hun inkomsten van 2008 voegt de familie Pieters de verschillende facturen en betalingsbewijzen. Bij de afrekening van hun belastingen genieten ze een belastingvermindering van :

- 40% van de factuur voor dakisolatie :	2000 euro = 800 euro;
- 40% van de factuur voor hoogrendementsbeglazing :	2800 euro = 1120 euro;
- 40% van de factuur voor de zonneboiler :	4000 euro = 1600 euro.
	<u>TOTAAL: 3520 euro.</u>

De belastingvermindering wordt beperkt tot 3440 euro.

Indien de familie Pieters nog voor minstens 3440 euro belastingplichtig is, betalen ze 3440 euro minder belastingen.

Als u en uw partner elk voor 50% eigenaar zijn van een woning, kunt u elk de helft in rekening brengen (in bovenstaand voorbeeld van de familie Pieters, elk 1720 euro, code 1363 en 2363).

Indien u als huurder energiebesparende investeringen laat uitvoeren op uw kosten, moet u geen opdeling maken in de belastingaangifte tussen u en uw partner. Op de belastingaangifte is hiervoor 1 gezamenlijke code voorzien (code 1369).

Als u in hetzelfde jaar werkzaamheden laat uitvoeren in verschillende woningen, kunt u per woning het maximale fiscale voordeel verkrijgen.

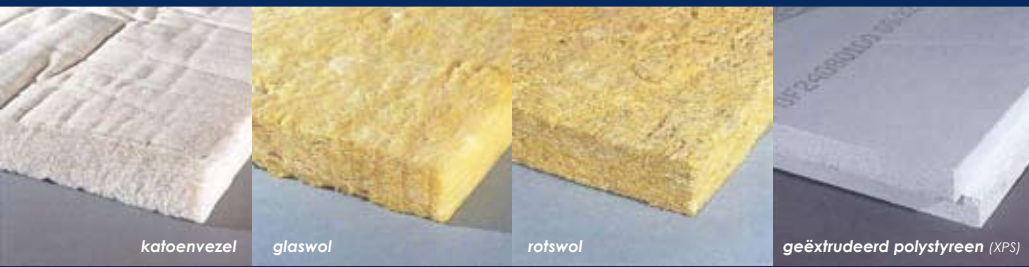
Bij woningen die voor 50% eigendom zijn van een onderneming (bvba, nv, ...) en 50% in particulier bezit, bedraagt het maximale fiscale voordeel slechts 50% van het totaal.

Voor maatregel 9, de bouw van een passiefhuis met passiefhuiscertificaat, bedraagt de belastingvermindering gedurende de tien volgende jaren telkens zo'n 600 euro (het geïndexeerde bedrag voor inkomstenjaar 2008 bedraagt 790 euro). Als u daarnaast ook investeert in de fiscale maatregelen 1 tot 8, kunt u voor de individuele maatregelen ook een belastingvermindering verkrijgen, zoals hierboven beschreven.

2.4. Procedure voor het verkrijgen van de belastingvermindering

Om in aanmerking te komen voor de belastingvermindering, moeten alle werkzaamheden uitgevoerd en gefactureerd worden door een vakman. Voor alle maatregelen moet er een factuur, uitgereikt door een geregistreerde aannemer of een erkende energiedeskundige (energieaudit), en een betalingsbewijs worden voorgelegd.

Om te weten of een aannemer al dan niet geregistreerd is, kunt u bellen naar de infolijn van de Federale Overheidsdienst Financiën op het nummer 02 57 257 57, elke werkdag van 8 tot 17 uur. U hebt daarvoor het btw-nummer van de betrokken aannemer nodig.

Voor maatregel 1-8 (behalve 6) moet de factuur de volgende formule bevatten:

Verklaring met toepassing van artikel 63¹¹ van het K B / W I B 92 betreffende de uitgevoerde werken die zijn bedoeld in artikel 145²⁴ van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

Ik, ondergetekende..., bevestig dat... (per maatregel moeten de vermeldingen overgenomen worden die worden opgelegd door bijlage IIbis van het K B / W I B 92).

Het koninklijk besluit van 20 december 2002 en een voorbeeldfactuur vindt u op de website www.energiesparen.be.

De geregistreerde aannemer moet daarnaast de volgende gegevens vermelden op de factuur of op de bijlage ervan:

- het adres van de woning waar de werkzaamheden werden uitgevoerd;
- de verdeling van de kosten van de werkzaamheden volgens de aard ervan.

U hoeft op voorhand geen formulieren in te vullen om die belastingvermindering aan te vragen. Het volstaat dat u beschikt over een factuur met de correcte vermeldingen over de uitgevoerde investering en een betalingsbewijs om bij de aangifte te voegen. Een factuur die alleen betrekking heeft op de aankoop van materialen zonder plaatsing door een geregistreerde aannemer wordt niet aanvaard.

Meer informatie: Federale Overheidsdienst Financiën op 02 57 257 57, www.fisconet.fgov.be

3. Premies van uw gemeente - of provinciebestuur

Sommige gemeenten en provincies geven aanvullende premies voor een aantal energiebesparende investeringen. De hoogte van de premies en de specifieke voorwaarden kunnen sterk variëren van gemeente tot gemeente. Ruim de helft van de Vlaamse gemeenten geeft een aanvullende premie voor wie investeert in zonne-energie (zonneboiler of fotovoltaïsche zonnepanelen). Daarnaast geven enkele gemeenten ook nog een premie voor dakisolatie, hoogrendementsbeglazing, de plaatsing van een condensatieketel, de investering in een warmtepomp ... De provincie Vlaams-Brabant voorziet in aanvullende steun voor wie investeert in dakisolatie of een zonneboiler. De provincie Limburg voorziet een premie voor wie investeert in een zonneboiler of fotovoltaïsche zonnepanelen.

Informeer steeds bij uw gemeente- of provinciebestuur naar eventuele energieprijzen.

Op www.energiesparen.be (rubriek subsidies en calculators) vindt u een recent overzicht van alle energieprijzen die in een bepaalde gemeente gegeven worden, als de gemeente aan het Vlaams Energieagentschap heeft gemeld welke premies ze uitreikt.

Meer informatie: contacteer uw gemeente- of provinciebestuur

4. Renovatiepremie van het Vlaamse Gewest

De Vlaamse renovatiepremie ondersteunt eigenaars die een eigen woning willen renoveren. Zo krijgen ze de kans om de kwaliteit van hun woning aanzienlijk te verbeteren. De renovatiepremie is ondermeer van toepassing voor dakisolatie, vloerisolatie, muurisolatie, vervanging van ramen met enkele beglazing door ramen met hoogrendementsbeglazing, plaatsing van condensatieketel, zonneboiler en warmtepomp.

Om in aanmerking te komen voor de premie, moet u aan een aantal voorwaarden voldoen, onder andere een bepaald maximuminkomen, woning minstens 25 jaar oud, eigenaar-bewoner zijn of verhuurder aan een sociaal verhuurkantoor. De investering moet minstens 10.000 euro bedragen (exclusief btw). U mag ook geen andere woning hebben of gehad hebben tot drie jaar terug.

Meer informatie: het gratis nummer 1700 of www.vlaanderen.be/bouwenenwonen

Wat is QUEST ?

Op 13 oktober 2006 besliste de Vlaamse Regering om de opstart van een kwaliteitscentrum, de vzw Quest, te ondersteunen, dat de bestaande kwaliteitssystemen voor zonneboilers en zonnepanelen integreert en een bijkomend kwaliteitssysteem voor warmtepompen zal uitwerken. Dankzij het overkoepelende kwaliteitscentrum zullen de verschillende kwaliteitssystemen efficiënter kunnen worden beheerd en effectiever op elkaar worden afgestemd. Quest staat garant voor een kwalitatieve en objectieve toekenning van de kwaliteitslabels. De labels stellen niet alleen eisen wat betreft de systemen zelf, maar ook wat betreft een goede plaatsing en de opleiding van installateurs. U kan dus best uw leverancier/installateur vragen naar deze kwaliteitslabels. De labels garanderen ook dat u voldoet aan de voorwaarden om een premie van uw netbeheerder te kunnen ontvangen.

Muurisolatie.

Energiebesparende maatregelen

In het vervolg van de brochure worden een aantal energiebesparende maatregelen besproken, samen met de bestaande financiële tegemoetkomingen.

1. Isolatie en ventilatie

De belangrijkste ingreep om een energiezuinige woning te creëren, is thermische isolatie aanbrengen. Bij de isolatie is niet alleen de keuze van het materiaal belangrijk, maar ook een goede en nauwkeurige plaatsing om ontoelaatbare luchtlekken, temperatuurschommelingen en zogenaamde koudebruggen te vermijden. De isolatie van uw woning, bepaalt voor het grootste deel uw verwarmingsfactuur.

Enkele begrippen over thermische isolatie

U-waarde (de warmtedoorgangscoefficiënt van een constructiedeel zoals muur, dak, ...) geeft aan hoeveel warmte er per seconde en per vierkante meter verloren gaat als er tussen binnen en buiten een temperatuurverschil is van 1 °C. De U-waarde wordt uitgedrukt in W/m^2K en wordt bepaald door de verschillende materiaallagen waaruit het constructiedeel bestaat en meer bepaald door het type en de dikte van het materiaal. Hoe lager de U-waarde van een constructiedeel, hoe minder warmte er verloren gaat.

Rd-waarde (de warmteweerstand) wordt uitgedrukt in m^2K/W . Hoe groter die waarde, hoe beter de isolatielaag isoleert. De Rd-waarde kunt u berekenen door de dikte van het gekozen materiaal (in meter) te delen door de λ -waarde.

λ -waarde (de lambdawaarde) geeft aan in welke mate het materiaal de warmte geleidt en wordt uitgedrukt in W/mK . Hoe lager de λ -waarde, hoe beter het materiaal isoleert en warmteverlies tegenhoudt.

koudebrug: een plaats in het constructiedeel waar de thermische isolatie tussen binnen en buiten onderbroken is. Op de plaatsen waar de thermische isolatie niet doorloopt of het isolatiemateriaal niet op elkaar aansluit, gaat veel warmte verloren en dat geeft aanleiding tot oppervlaktecondensatie en schimmelvorming.

1.1. Dakisolatie

Dakisolatie mag in geen enkele woning ontbreken. De Vlaamse overheid maakt er een absolute prioriteit van dat tegen 2020 iedere woning voorzien is van dakisolatie. Een investering in dakisolatie is meestal al op enkele jaren tijd terugverdiend dankzij heel wat premies en de belastingvermindering. Op www.energiesparen.be/energiewinst kunt u bovendien zelf berekenen hoe snel u uw investering kunt terugverdienen.

Dakisolatie.

Dampscherm.

Overzicht premies en belastingvermindering voor dakisolatie

hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden	
premie netbeheerder	2 euro per m ² bij doe-het-zelf, 4 euro per m ² bij plaatsing door geregistreerde aannemer	Vlaams Gewest	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op het elektriciteitsnet)	Rd-waarde van het nieuw geplaatste materiaal minstens 3 m ² K/W, berekend met een lambdawaarde die bepaald is volgens NBN B62-002. Riet wordt niet aanvaard.
belastingvermindering	40% factuur (max. 2650 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	Rd-waarde van minstens 2,5 m ² K/W, plaatsing door geregistreerde aannemer.
premie niet-belastingbetalers	8 euro per m ² (max. 2650 euro)	niet-belastingbetalers	bestaande woningen	<i>idem</i> premie netbeheerder (+ lambda max. 0,050 W/mK)
premie Vlaams-Brabant	1,25 euro per m ²	provincie Vlaams-Brabant	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op het elektriciteitsnet)	<i>idem</i> premie netbeheerder

Informeer ook naar eventuele premies van uw gemeentebestuur

De vereiste Rd-waarden worden berekend door de dikte van het nieuw geplaatste materiaal te delen door de lambdawaarde (warmtegeleidbaarheid) van het materiaal, bepaald volgens de richtlijnen van NBN B 62-002.

De tabel toont de minimale isolatiediktes (in cm) om te voldoen aan de Rd-eis van 2,5 m²K/W en 3,0 m²K/W.

λ W/mK ▶	0,025	0,030	0,035	0,040	0,045	0,050	0,055	0,060	0,065	
Rd 2,5 m ² K/W	7	8	9	10	12	13	14	15	17	minimum dikte in cm
Rd 3,0 m ² K/W	8	9	11	12	14	15	17	18	20	

Minerale wol (glaswol of rotswol) en geëxpandeerd polystyreenschuim (EPS) hebben een λ -waarde tussen 0,032 en 0,042 W/mK.

Om aan de minimale eis van Rd is groter dan of gelijk aan 2,5 m²K/W te voldoen, moet er dus minstens 10 cm dakisolatie geplaatst worden als de λ -waarde van het materiaal 0,040 W/mK bedraagt. Om een Rd-waarde van 3,0 m²K/W te behalen, moet in dat geval minstens 12 cm minerale wol of EPS geplaatst worden.

Polyurethaanschuim (PUR) heeft een λ -waarde tussen 0,023 en 0,032 W/mK. U behaalt al een Rd-waarde van 3,0 m²K/W bij een dikte van 8 cm PUR met een λ -waarde van 0,025 W/mK. Geëxtrudeerd polystyreenschuim (XPS) heeft een λ -waarde tussen 0,029 en 0,038 W/mK. U behaalt een Rd-waarde van 3,0 m²K/W bij een dikte van 10 cm XPS met een λ -waarde van 0,032 W/mK.

Vloerisolatie.

Aarzel niet om 15 tot 20 cm minerale wol of EPS, 12 à 16 cm XPS of 10 tot 14 cm polyurethaan (of vergelijkbaar materiaal) te plaatsen als u over voldoende plaats beschikt om die te plaatsen.

1.2. Buitenmuurisolatie

De warmteverliezen van een woning zijn groter bij woningen met veel buitenwanden. Het is daarom belangrijk om ook de buitenmuren goed te isoleren. Bij een bestaande woning kunt u daarvoor bij alle netbeheerders een premie krijgen van 2 euro per m² als u de muurisolatie zelf plaatst en van 4 euro per m² als u de werkzaamheden laat uitvoeren door een geregistreerde aannemer. De provincie Vlaams-Brabant geeft hier bovenop nog een aanvullende premie van 1,25 euro per m². De Rd-waarde van het nieuw geplaatste isolatiemateriaal moet minstens 1,3 m²K/W bedragen. Dat betekent dat er minstens 4 à 6 cm glaswol, rotswol of geëxpandeerd polystyreeschuim of 4 à 5 cm geëxtrudeerd polystyreeschuim of polyurethaanschuim in de spouw of aan de buitenzijde van de muur moet worden aangebracht. Binnenisolatie wordt niet toegelaten, alleen het opvullen van de spouw en isolatie aan de buitenzijde van de muur worden aanvaard.

1.3. Vloerisolatie

Om de plaatsing van vloerisolatie in bestaande woningen te stimuleren, kennen de netbeheerders AGEM, PBE en Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, en de netbeheerders onder de koepel van Infrax een premie toe van 2 euro per m² als u de vloerisolatie zelf plaatst en 4 euro per m² als u de werkzaamheden laat uitvoeren door een geregistreerde aannemer. De Rd-waarde van het nieuw geplaatste isolatiemateriaal moet minstens 1,2 m²K/W bedragen. Dat betekent dat er minstens 3 à 5 cm isolatiemateriaal moet worden aangebracht aan de onderzijde van de draagvloer of tussen de draagvloer en de gewapende dekvloer.

1.4. Kelderisolatie

De netbeheerders AGEM, PBE en Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, en de netbeheerders onder de koepel van Infrax kennen eveneens een premie toe voor het isoleren van een kelder in een bestaande woning. De premie bedraagt 2 euro per m² als u de kelderisolatie zelf plaatst en 4 euro per m² als u de werken laat uitvoeren door een geregistreerde aannemer. De Rd-waarde van het nieuw geplaatste isolatiemateriaal moet minstens 3 m²K/W bedragen.

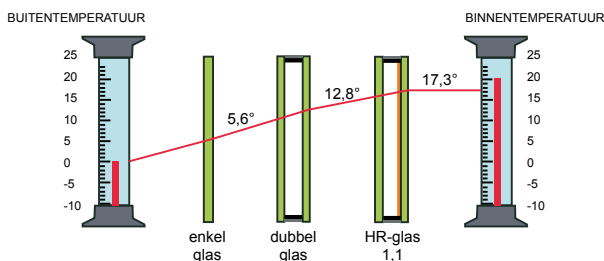

Vervanging van enkel glas door hoogrendementsglas.

1.5. Hoogrendementsbeglazing

Vensters hebben een grote invloed op de warmteverliezen van de woning. Enkele beglazing en gewone dubbele beglazing kunt u het best vervangen door hoogrendementsbeglazing. Hoogrendementsbeglazing vermindert het warmteverlies door de ramen met 80% in vergelijking met enkele beglazing. Het verschil tussen gewoon dubbel glas en hoogrendementsglas is amper zichtbaar. Beide bestaan uit twee glasbladen met daartussen een spouw. Het verschil met gewone dubbele beglazing zit echter in een zeer dun en vrijwel onzichtbaar metaallaagje (coating) dat aan de binnenzijde van een van de glasbladen is aangebracht. Dit metaallaagje zorgt ervoor dat de binnenwarmte in de kamer blijft terwijl het de invallende zonnestralen wel doorlaat. Ook kan bij hoogrendementsglas de spouw eveneens gevuld zijn met een edelgas, zoals argon, dat voor een nog betere isolatie zorgt. Ook het buitenschrijnwerk is van belang. Het warmteverlies door een venster wordt mede bepaald door de isolerende eigenschappen van dat buitenschrijnwerk.

Bij een buitentemperatuur van 0 °C en een binnentemperatuur van 20 °C, krijgt u aan de binnenzijde van enkel glas een temperatuur van 5,6 °C en van 17,3 °C bij hoogrendementsglas met $U=1,1 \text{ W/m}^2\text{K}$.

Overzicht premies en belastingvermindering voor hoogrendementsglas

	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
premie netbeheerder ter vervanging van enkel glas	10 euro per m ²	Vlaams Gewest	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op het elektriciteitsnet)	U-waarde van het glas is maximaal 1,3 W/m ² K, geplaatst door een geregistreerde aannemer
premie netbeheerder ter vervanging van dubbel glas of in nieuwbouw	10 euro per m ²	Eandis, PBE, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op het elektriciteitsnet) en nieuwbouw	U-waarde van het glas is maximaal 1,3 W/m ² K, geplaatst door een geregistreerde aannemer
belastingvermindering	40% factuur (max. 2650 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	U-waarde van het venster (raamwerk + glas) is maximaal 2,0 W/m ² K, geplaatst door een geregistreerde aannemer
premie niet-belastingbetalers	150 euro per m ² (max. 2650 euro)	niet-belastingbetalers	bestaande woningen	<i>idem premie netbeheerder</i>
premie Vlaams-Brabant	10 euro per m ²	provincie Vlaams-Brabant	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op het elektriciteitsnet)	<i>idem premie netbeheerder</i>

U-waarde van het venster (W/m^2K) naargelang de warmtedoorgangscoefficient van het gebruikte isolerend glas en schrijnwerk (indicatieve vereenvoudigde berekening)

U-glas ▼	U-schrijnwerk								
	1,4	1,6	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0
2,2	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,7
2,1	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,7
2,0	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,7
1,9	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6
1,8	2,1	2,1	2,2	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5
1,7	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,5
1,6	1,9	2,0	2,0	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4
1,5	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,2	2,3	2,3
1,4	1,8	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,2	2,3
1,3	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2
1,2	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1
1,1	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0
1,0	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9	1,9	2,0
0,9	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9
0,8	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8

Om een U-waarde van het venster (raamwerk+glas) van maximaal $2,0 W/m^2K$ te behalen, zijn verschillende combinaties mogelijk, afhankelijk van de isolerende eigenschappen van het buitenschrijnwerk en van de beglazing.

U bespaart gemiddeld ongeveer 44 liter stookolie of $36 m^3$ aardgas bij vervanging van $1 m^2$ enkel glas door hoogrendementsglas met een U-waarde van $1,1 W/m^2K$. De financiële besparing bedraagt jaarlijks per m^2 glasoppervlakte zo'n 29 euro bij stookolie en 23 euro bij aardgas (prijzen oktober 2008).

Voorbeelden van combinaties met verschillende materialen van schrijnwerk bij gebruik van superisolerende beglazing met een U-glas = $1,1 W/m^2K$ (gasgevulde beglazing met lage emissiefactor en 15 mm spouw):

- Een **venster in hardhout** met 60 mm profieldiepte en een warmtedoorgangscoefficient U-schrijnwerk = $2,0 W/m^2K$ resulteert in een venster met een U-waarde = $1,7 W/m^2K$.
- Een **aluminiumvenster** met thermische geïsoleerde profielen en een warmtedoorgangscoefficient U-schrijnwerk = $2,6 W/m^2K$ resulteert in een venster met een U-waarde = $1,9 W/m^2K$.
- Een **kunststofvenster** in pvc met een profiel met meerdere kamers en een warmtedoorgangscoefficient U-schrijnwerk = $1,8 W/m^2K$ resulteert in een venster met een U-waarde = $1,7 W/m^2K$.

Condensatieketel op aardgas.

Condensatieketel op stookolie.

1.6. Buisisolatie

Ook met kleinere isolatiemaatregelen kunt u energie besparen. U kunt die werkzaamheden vaak zelf uitvoeren en ze zijn relatief goedkoop. Zo kunt u bijvoorbeeld de verwarmingsleidingen of de leidingen voor het sanitair warm water isoleren. AGEM, het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en de netbeheerders onder de koepel Eandis geven een premie van 0,5 euro per meter op voorwaarde dat het isolatiemateriaal een lambdawaarde van maximaal 0,05 W/mK heeft. Bovendien geldt de premie enkel voor verwarmingsleidingen die zich buiten het beschermd volume bevinden en voor elke leiding voor sanitair warm water.

1.7. Radiatorfolie

Achter radiatoren die voor een niet-geïsoleerde buitenmuur staan, kunt u radiatorfolie aanbrengen. Daardoor weerkaatst een groot deel van de warmte die anders in de muur zou verdwijnen. De meeste netbeheerders, behalve PBE, geven daarvoor een premie van 1 euro per m².

1.8. Ventilatiesystemen

In een goed geïsoleerde, luchtdichte woning is een goed ventilatiesysteem noodzakelijk dat op een gecontroleerde manier zorgt voor een voortdurende aanvoer van verse lucht en afvoer van vervuilde lucht. U kunt er het best naar streven om het energieverlies door ventilatie zo veel mogelijk te beperken. Alle netbeheerders geven een premie voor de plaatsing van een ventilatiesysteem met warmterecuperatie. Bij dat systeem wordt een groot deel van de warmte van de afgevoerde lucht gerecupereerd en gebruikt om de koude toevoerlucht te verwarmen. Dat leidt tot een significante energiebesparing. De premie bedraagt 150 euro. Het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen geeft ook nog premies voor ventilatiesystemen met luchtdichte kanalen en met zuinige ventilatoren.

2. Verwarming

De belangrijkste energiepost in een woning is de verwarming met zo'n 50 tot 75% van het huishoudelijk energieverbruik. Vooral bij verwarmen komt het er dus op aan om verliezen zo veel mogelijk te beperken. Kies in de eerste plaats voor een zuinige energiebron: liever aardgas of stookolie dan elektriciteit. Zorg vervolgens voor een goede temperatuurregeling. Daarnaast hebt u de keuze tussen bijvoorbeeld radiatoren, convectoren en vloer- en wandverwarming. Ten slotte speelt ook het verwarmingstoestel zelf en de dimensionering ervan een belangrijke rol.

2.1. Condensatieketel

Condensatieketels zijn zo ontworpen dat er permanent een belangrijk deel van de waterdamp in de verbrandingsgassen kan condenseren. Zo wordt meer nuttige warmte vrijgemaakt. In vergelijking met een hoogrendementsketel kunt u met een condensatieketel een extra energiebesparing van 6% halen. De condensatieketel op aardgas kunt u herkennen aan het HR-toplabel en die op stookolie aan het Optimaz-elitelabel.

Overzicht premies en belastingvermindering verwarming

	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
premie netbeheerder (condensatieketel op aardgas)	125 euro	Vlaams Gewest	nieuwbouw en bestaande woningen	voorzien van CE-markering, voldoen aan rendementseisen voor nieuwe gasgestookte of oliegestookte condenserende centraleverwarmingketels, zoals opgenomen in het koninklijk besluit van 18 maart 1997, installatie in overeenstemming met norm NBN B61-002
premie netbeheerder (condensatieketel op stookolie)	125 euro	AGEM, PBE, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen		
belastingvermindering (condensatieketel op aardgas)	40% factuur (max. 2650 euro)	belastingplichtigen	bestaande woningen, enkel ter vervanging van een oude cv-ketel, niet ter vervanging van individuele kachels of elektrische verwarming	- voorzien van CE-markering, voldoen aan rendementseisen voor nieuwe gasgestookte of oliegestookte condenserende centraleverwarmingketels, zoals opgenomen in het koninklijk besluit van 18 maart 1997, schoorsteen in overeenstemming met nieuw systeem van verwarming - de aannemer bevestigt dat hij de oude installatie vervangt en vermeldt de beschikbare kenmerken van de oude stookketel (merk, type, serienummer)
belastingvermindering (condensatieketel op stookolie)	40% factuur (max. 2650 euro)			
premie niet-belastingbetalers	1500 euro condensatieketel	niet-belastingbetalers	bestaande woningen	ter vervanging van een of meer verwarmingstoestellen

Informeer ook naar eventuele premies van uw gemeentebestuur

2.2. Stookketel op hout

Het aanbod van stookketels op hout is vrij beperkt, ook al is de markt ervan in volle ontwikkeling. Als de stookketel op hout ter vervanging van een oude cv-ketel geplaatst wordt door een geregistreerde aannemer, die bevestigt dat de ketel beantwoordt aan de norm EN12809, automatisch wordt geladen en uitsluitend hout of niet-behandeld samengedrukt hout als brandstof gebruikt, kunt u aanspraak maken op een belastingvermindering van 40% van het factuurbedrag tot maximaal 2650 euro. Het rendement van de ketel moet bij nominaal nuttig vermogen ten minste 60% bedragen in overeenstemming met de rendementseisen die zijn opgenomen in de norm EN303-5.

2.3. Micro-WKK

Ook voor een microwarmtekrachtkoppeling ter vervanging van een oude cv-ketel kunt u een belastingvermindering genieten van 40% van het factuurbedrag, beperkt tot 2650 euro. Een micro-WKK produceert gelijktijdig elektriciteit en warmte en kan gebruikt worden in een woning, al wordt de micro-WKK op dit ogenblik nog maar weinig toegepast.

Warmtepomp.

2.4. Warmtepomp

Een milieuvriendelijk alternatief voor de klassieke verwarmingsinstallatie is een warmtepomp. Een warmtepomp werkt ongeveer op dezelfde manier als een koelkast, maar in de omgekeerde richting. Een warmtepomp onttrekt warmte aan lucht, aarde of water. Die warmte wordt vervolgens op een hogere temperatuur gepompt en via de centraleverwarmingsinstallatie in de woning gebracht. Hooguit een vierde van de geleverde warmte wordt geproduceerd met elektriciteit om de compressor aan te drijven. Drie vierde van de warmte komt uit de natuur en is dus gratis. De meeste netbeheerders kennen een premie toe voor de plaatsing van een warmtepomp, op voorwaarde dat ze niet geschikt is voor airconditioning en als hoofdverwarming van de woning wordt gehanteerd. De premie is afhankelijk van het geïnstalleerde compressorvermogen. Daarnaast is er een belastingvermindering voor geothermische warmtepompen.

Overzicht premies en belastingvermindering warmtepompen

	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
premie netbeheerder (warmtepomp type bodem/water of water/water)	210 euro per kVA, minimaal 850 euro, maximaal 1680 euro	Vlaams Gewest, met uitzondering van AGEM	nieuwbouw en bestaande woningen	<ul style="list-style-type: none"> - staat in voor hoofdverwarming - geïnstalleerd volgens code van goede praktijk - niet geschikt voor koeling - COP groter dan of gelijk aan 4 voor bodem/water - COP groter dan of gelijk aan 4,5 voor water/water
premie netbeheerder (warmtepomp type lucht/water of lucht/lucht of directverdamping /water)	210 euro per kVA, minimaal 850 euro, maximaal 1680 euro	Infrac, PBE, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen	nieuwbouw en bestaande woningen	<ul style="list-style-type: none"> - staat in voor hoofdverwarming - geïnstalleerd volgens code van goede praktijk - niet geschikt voor koeling - COP groter dan of gelijk aan 3,6 voor lucht/water - COP groter dan of gelijk aan 3,4 voor lucht/lucht - COP groter dan of gelijk aan 3 voor directverdamping/water
belastingvermindering (geothermische warmtepomp)	40% factuur (max. 2650 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	<ul style="list-style-type: none"> - EG kenmerk is aangebracht - COP groter dan of gelijk aan 3

Thermostatische kraan.

2.5. Thermostatische kranen en kamerthermostaat

De kamerthermostaat wordt in een referentielokaal (meestal de leefruimte) aangebracht. Plaats hem liever niet in een omgeving die aan een warmtebron is blootgesteld of op een buitenmuur. Het energieverbruik is het laagst als de thermostaat rechtstreeks de brander bestuurt, wat enkel mogelijk is met laagtemperatuurverwarmingsketels of condensatieketels. Oude verwarmingsketels moeten immers op temperatuur blijven om corrosieproblemen te vermijden. De prijs van een kamerthermostaat schommelt tussen 25 en 175 euro. Geef de voorkeur aan een digitale thermostaat met (minstens) twee programma's: een voor overdag en een temperatuurverlaging voor 's nachts (bv. 15 °C). Bij langere afwezigheid dient u de thermostaat op minstens 5 °C te zetten, om vorst te vermijden.

Thermostatische kranen maken een meer nauwkeurige regeling van de verwarming mogelijk, aangepast aan elke ruimte; ze laten tevens toe om rekening te houden met gratis energietoevoer, zoals de warmte van de zon of iedere andere warmtebron. Ze zijn onmisbaar bij een moderne installatie. U zult de meerkosten bij de installatie van thermostatische kranen in minder dan twee jaar terugverdienen.

U kunt beter geen thermostatische kranen plaatsen in dezelfde ruimte als de kamerthermostaat. Ze kunnen elkaars regeling immers tegenwerken.

Overzicht premies en belastingvermindering thermostatische kranen of kamerthermostaat

	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
premie netbeheerder (thermostatische kranen)	5 euro per kraan	Vlaams Gewest	bestaande woningen (minstens 10 jaar aangesloten op elektriciteitsnet)	
belastingvermindering (thermostatische kranen of kamerthermostaat)	40% factuur (max. 2650 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	<ul style="list-style-type: none"> - geplaatst voor de warmte-regeling van een cv-installatie - indien nog geen warmte-regeling aanwezig, moet dit samen met de plaatsing van de thermostatische kranen gebeuren

2.6. Onderhoud van een cv-ketel

Voor het onderhoud van een cv-ketel kunt u aanspraak maken om een belastingvermindering van 40% van het factuurbedrag tot maximaal 2650 euro. Alleen die kosten komen in aanmerking die te maken hebben met het regelmatige onderhoud, het afstellen van de brander, het reinigen van de installatie. Het herstel van defecte installaties, het reinigen van de schoorsteen en allerhande wisselstukken komen niet in aanmerking. De geregistreerde aannemer moet op de factuur de karakteristieken vermelden van de stookketel (merk, type en serienummer van het toestel) en op die factuur de datum vermelden van dat onderhoud.

Zonneboiler.

3. Sanitair warm water

Ook voor de bereiding van warm water is energie nodig. U kunt sanitair warm water bereiden met hetzelfde toestel als dat voor de ruimteverwarming (een combitoestel), of u kunt kiezen voor een afzonderlijk toestel. Bovendien hebt u de keuze tussen een doorstroomtoestel en een boiler. Een doorstroomtoestel (geiser) verwarmt het water alleen op het ogenblik dat u de warmwaterkraan opendraait. Dat is iets energiezuiniger dan dat het warme water permanent op temperatuur wordt gehouden in een boiler of een opslagvat. Door vaak voorkomende gevallen van CO-vergiftiging zijn maatregelen noodzakelijk om de veiligheid bij de opwekking van warm water in woningen te verhogen.

3.1. Zonneboiler

Met een zonneboiler kunt u op een eenvoudige, milieuvriendelijke manier een groot deel van het warm water aanmaken door gebruik te maken van gratis zonnewarmte. Om de zonnestraling op te vangen, wordt op het dak van de woning een zwarte plaat, de zonnecollector, gemonteerd. De zonnecollector bevat een vloeistof die door het zonlicht wordt verwarmd. Die vloeistof geeft haar warmte af aan het koude leidingwater in de boiler. 's Zomers verwarmt de zonneboiler voldoende water op tot comforttemperatuur. In de winter is naverwarming door de gewone warmwaterinstallatie noodzakelijk. Een zonneboiler neemt op jaarbasis ongeveer de helft van de warmwaterproductie voor zijn rekening. Wie investeert in een zonneboiler kan heel wat premies en een belastingvermindering krijgen.

Overzicht premies en belastingvermindering voor een zonneboiler

	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
premie netbeheerder	75 euro per m ² , minimum 525 euro, maximum 1500 euro	Vlaams Gewest	nieuwbouw en bestaande woningen	zie kader op pagina 23
belastingvermindering	40% factuur (max. 3440 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	zie kader op pagina 23
premie Vlaams-Brabant	250 euro	provincie Vlaams-Brabant	nieuwbouw en bestaande woningen	idem netbeheerder
gemeentelijke premie	afhankelijk van de gemeente	180 gemeenten in Vlaanderen geven een extra premie, zie www.energiesparen.be		afhankelijk van de gemeente

Spaardouchekop.

Extra voorwaarden netbeheerders:

De zonneboiler moet geplaatst worden door een geregistreerde aannemer en mag niet uitsluitend gebruikt worden voor zwembadverwarming. De collector moet getest zijn door een onafhankelijk instituut volgens EN12975 of DIN 4757, een systeemtest hebben ondergaan volgens EN12976 of volgens ISO/DIS9459, of een SolarKeyMark bezitten. De eindgebruiker heeft een aparte handleiding in het Nederlands gekregen, evenals een Nederlandstalige onderhoudschecklist. Het systeem moet gemarkeerd zijn conform EN12976-1 en de collectoren moeten gemarkeerd zijn volgens EN12975. De producten genieten een waarborg van minstens tien jaar op de werking van de collector, vijf jaar op de boiler en twee jaar op de andere onderdelen.

Extra voorwaarden belastingvermindering:

De zonneboiler moet geplaatst worden door een geregistreerde aannemer. De geregistreerde aannemer bevestigt dat:

- de oriëntatie van de panelen tussen het oosten en het westen ligt via het zuiden;
- de hellingshoek van de vaste panelen tussen 0 en 70° ten opzichte van de horizon ligt;
- de aangewende techniek het mogelijk maakt om een eventueel probleem van legionellose te vermijden.

De zonneboiler mag niet gebruikt worden voor de verwarming van zwembaden.

3.2. Spaardouchekop

Een waterbesparende douchekop verbruikt 40% minder water en energie dan een gewone douchekop, terwijl het comfort hetzelfde blijft. Tijdens een douche van een vijftal minuten verbruikt u al snel 50 liter warm water, met een spaardouchekop wordt dat verbruik beperkt tot 30 liter. AGEM, het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en de netbeheerders onder Eandis geven een premie van 7 euro voor de aankoop van zo'n spaardouchekop.

3.3. Veilige keukengeiser

De netbeheerders onder de koepel van Eandis geven een premie van 100 euro voor de vervanging van een geiser zonder ingebouwde atmosferische beveiliging door een veilig toestel.

4. Extra energiezuinige woningen

4.1. Nieuwbouw met verlaagd E-peil

Sinds 2006 is de energieprestatieregelgeving van kracht. Alle woningen waarvoor een aanvraag om te bouwen of te verbouwen wordt ingediend, moeten een bepaald niveau van thermische isolatie en energieprestatie behalen. In een nieuwbouwwoning is bovendien een minimale en gecontroleerde ventilatie nodig. Nieuwbouwwoningen moeten een bepaalde energieprestatie halen. Die prestatie wordt uitgedrukt in een E-peil. Voor nieuwbouwwoningen moet dat E-peil kleiner zijn dan of gelijk zijn aan 100. Door een aantal maatregelen door te voeren, kunt u het E-peil van uw woning nog verbeteren. Alle netbeheerders geven een premie van respectievelijk 750 euro voor het halen van een E-peil tussen 70 en 75 en 850 euro voor het halen van een E-peil lager dan 70 voor eengezinswoningen. Voor appartementen geven AGEM, PBE en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen een premie van respectievelijk 250 euro voor een E-peil tussen 70 en 75, en 300 euro voor een E-peil lager dan 70. Die premies zijn niet cumuleerbaar met andere premies. Het energieprestatiecertificaat bouw geldt als bewijsstuk.

4.2. Nieuwbouw met E30-peil en verbouwing volgens passiefhuisstandaard

Alle netbeheerders geven een premie van 1500 euro voor een nieuwbouweengezinswoning die een E-peil lager dan of gelijk aan 30 haalt. AGEM, PBE en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen geven 500 euro voor een appartement dat een E-peil kleiner dan of gelijk aan E30 haalt. Het energieprestatiecertificaat bouw geldt als bewijsstuk.

Voor de verbouwing van een huis volgens de passiefhuisstandaard geven AGEM en de netbeheerders onder de koepel van Eandis en onder de koepel van Infrac, een premie van 2000 euro. Voor appartementen die verbouwd zijn volgens die standaard, geeft AGEM een premie van 700 euro.

Die premies zijn niet cumuleerbaar met de andere premies van uw netbeheerder.

In 2007 werd er een belastingvermindering ingevoerd voor passiefhuizen die een erkend passiefhuiscertificaat kunnen voorleggen. De belastingvermindering bedraagt standaard 600 euro (te indexeren) gedurende tien jaar. Het geïndexeerde bedrag voor 2008 bedraagt 790 euro. Dat voordeel mag gecumuleerd worden met de belastingverminderingen voor de andere energiebesparende investeringen.

Fotovoltaïsche panelen.

5. Fotovoltaïsche zonnepanelen

Met fotovoltaïsche zonnepanelen kunt u op een milieuvriendelijke manier zelf elektriciteit produceren met de zon. Fotovoltaïsche panelen zijn momenteel nog wel duur. Investeer eerst in een degelijke isolatie van de woning en een verwarmingsinstallatie met een hoog rendement, en pas dan in fotovoltaïsche zonnepanelen.

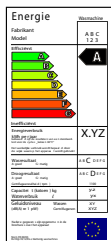
	hoogte premie	voor wie	welke woningen	voorwaarden
belastingvermindering (fotovoltaïsche zonnepanelen)	40% factuur (max. 3440 euro)	belastingplichtigen	nieuwbouw en bestaande woningen	zie onderstaande kader
groenestroomcertificaten	450 euro per 1000 kWh productie, gedurende 20 jaar	Vlaams Gewest	nieuwbouw en bestaande woningen	zie onderstaande kader
gemeentelijke premie	afhankelijk van de gemeente	150 gemeenten in Vlaanderen geven een extra premie, zie www.energiesparen.be		afhankelijk van de gemeente

Om belastingvermindering te krijgen bij de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen gelden de volgende voorwaarden.

De geregistreerde aannemer bevestigt dat:

- de kenmerken van de modules beantwoorden aan de volgende vereisten:
  - voor kristallijne modules geldt de norm IEC 61215, alsook een minimumrendement van 12%;
  - voor de dunne-filmmodules geldt de norm IEC 61646, alsook een minimumrendement van 7%;
- het minimumrendement voor de omvormers hoger ligt dan 88% voor de autonome systemen en 91% voor de netgekoppelde systemen;
- de oriëntatie van de panelen tussen het oosten en het westen ligt via het zuiden en dat de hellingshoek van de vaste panelen tussen 0 en 70° ten opzichte van de horizon ligt.

Voor meer informatie over de aanvraag van groenestroomcertificaten kunt u surfen naar www.vreg.be.

Energie label.

6. Toestellen en milieuvriendelijke voertuigen

Naast het energieverbruik voor verwarming, verlichting en sanitair warm water speelt ook het verbruik van toestellen zoals een koelkast, diepvriezer, wasmachine, droogkast, televisie en computer een belangrijke rol. Ook op dat vlak kunt u energie besparen, niet alleen door te kiezen voor toestellen met een laag energieverbruik, maar ook door het stand-byverbruik van die toestellen te beperken.

6.1. AAA-, A+- en A++-labeltoestellen

Toestellen als een koelkast, diepvriezer, wasmachine, droogkast, was-droogcombinatie of vaatwasser zijn ingedeeld in categorieën van de meest energiezuinige tot de meest energiegeulzige. Het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen stimuleert de aankoop van energiezuinige toestellen bij zijn huishoudelijke afnemers door een premie toe te kennen van 75 euro voor een koelkast of diepvriezer met A+-label, 100 euro voor een koelkast of diepvriezer met A++-label en 115 euro voor een wasmachine of vaatwasmachine met AAA-label.

6.2. Aardgaswasdroger

Een aardgaswasdroger is de energiezuinige tegenhanger van de klassieke elektrische droogtrommel en levert in vele gevallen een energiebesparing van 40% op. Het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en de netbeheerders onder de koepels van Eandis en Infrac kennen een premie toe van 250 euro voor een aardgaswasdroger.

6.3. Droogkast op warmtepomp

Een ander alternatief voor de klassieke elektrische droogtrommel is de droogkast op warmtepomp. Dat toestel produceert warmte door lucht samen te persen en verbruikt op die manier veel minder elektriciteit. Droogkasten op warmtepomp halen als enige het energielabel A. Het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen geeft een premie van 400 euro voor een droogkast op warmtepomp.

6.4. Milieuvriendelijke voertuigen

Bij de aankoop van een nieuwe milieuvriendelijke personenwagen krijgt u een korting op de aankoopfactuur. Stoot uw auto minder dan 105 g CO₂ per km uit, dan bedraagt de korting op factuur 15% van de aankoopprijs inclusief BTW (met een niet-geïndexeerd maximum van 3.280 euro, geïndexeerd 4340 euro). Stoot uw wagen tussen 105 en 115 g CO₂ per km uit, dan bedraagt de korting op factuur 3% van de aankoopprijs inclusief BTW (met een niet-geïndexeerd maximum van 615 euro, geïndexeerd 810 euro).

Spaarlampen.

7. Extra premies en belastingverminderingen

7.1. Domotica met REG-eigenschappen

U kunt besparen door een domotica-installatie met REG-eigenschappen te plaatsen. Om in aanmerking te komen voor de premie, moet het domoticasysteem geplaatst worden door een geregistreerde aannemer en moet het systeem zelf minstens een alles uit-toets, multizoneverwarming en een standbyregeling bevatten. De netbeheerders onder de koepel van Eandis en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen verstrekken een premie van 100 euro voor nieuwbouwwoningen en 150 euro voor bestaande woningen.

7.2. Buitenzonnewering

Om het verwarmingsverbruik zo veel mogelijk te beperken, kunt u bij de bouw van uw woning rekening houden met de oriëntatie en de schikking van de leefruimtes in de woning, zodat u in de winter en in de tussenseizoenen de gratis zonnearmte zo veel mogelijk naar binnen kunt halen. Door te veel zonnearmte 's middags in de zomer kan de binnentemperatuur in een woning echter snel oplopen, waardoor er een groot risico op oververhitting ontstaat. Dat kunt u onder meer vermijden door het gebruik van buitenzonnewering in de vorm van stapelbare lamellen, luifels en dergelijke. De netbeheerders onder Eandis en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen geven een premie van 10 euro per m² zuid-, zuidoost- en zuidwestgeoriënteerde glasoppervlakte, voorzien van zonnewering. Rolluiken komen niet in aanmerking, evenmin als op de ruiten gekleefde folie of spectraal selectief glas.

7.3. Spaarlamp

Spaarlampen verbruiken vijf keer minder energie dan een gloeilamp en gaan tot tien keer langer mee. Ze zijn de laatste jaren bovendien veel goedkoper geworden in aanschaf en bestaan in alle vormen. De netbeheerders onder de koepel van Eandis en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen geven een premie van 2,5 euro per aangekochte spaarlamp.

7.4. Huishoudelijke audit, uitgevoerd door een erkende energie-deskundige

In een woning kunt u vaak op een eenvoudige manier veel energie besparen. Een energieaudit geeft u een antwoord op de vragen waar, hoeveel en op welke manier u in uw woning energie kunt besparen. U kunt energieadvies krijgen over uw verwarmingssysteem, de isolatie van uw woning, sanitair warm water en zonne-energie.

U kunt een belastingvermindering van 40% van de ereloonnota (max. 2650 euro) krijgen als de audit werd uitgevoerd door een erkende energiedeskundige volgens de energieadviesprocedure (EAP). Een overzicht met alle erkende EAP-deskundigen kunt u raadplegen op www.energiesparen.be. Het fiscale attest dat door de auditsoftware wordt afgeleverd, wordt als bijlage bij de ereloonnota gevoegd.

7.5. Energiescan

De meeste netbeheerders (met uitzondering van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en Inter-mosane) zijn verplicht om een bepaald aantal energiescans uit te voeren bij huishoudens. De netbeheerder moet daarvoor samenwerken met de gemeenten (maar de gemeenten zijn niet verplicht om mee te werken).

De gemeenten die willen meewerken aan het project, mogen bepalen:

- wie de energiescans uitvoert: de gemeente zelf, de netbeheerder of een derde partij;
- aan welke gezinnen de energiescans worden aangeboden. Er wordt opgeroepen om prioritair aandacht te besteden aan kansarmen en beschermde afnemers.

Tijdens de scan wordt op basis van een bezoek ter plaatse een eerste beeld gegeven van de huidige situatie van de woning op het vlak van energie en de mogelijkheden om energie te besparen, op verschillende vlakken (bijvoorbeeld isolatie, verwarming, verlichting, toestellen). Tegelijkertijd (of eventueel tijdens een tweede bezoek) worden een aantal kleine maatregelen uitgevoerd (plaatsen van spaarlampen, een waterbesparende douchekop, radiatorfolie en buisisolatie). Ten slotte krijgt de bewoner een rapport met een samenvatting van de bevindingen (beschrijving van de huidige situatie, aanreiken van tips om energie te besparen, beschrijving van welke kleine maatregelen werden uitgevoerd, eerste indicatie van mogelijke besparing bij de uitvoering van enkele belangrijke maatregelen, verwijzing naar de bestaande financiële ondersteuning voor de uitvoering van energiebesparende maatregelen).

7.6. Gaskachel

KVBG geeft een premie van 150 euro voor de plaatsing van een gesloten HR+ gaskachel (type C). De installatie dient te gebeuren door een gehabiliteerde installateur. Deze premie loopt minstens nog tot eind 2008.

Meer informatie: www.gasinfo.be of 02 383 02 49

8. Acties voor beschermde klanten

Naast de acties die voor iedere huishoudelijke afnemer gelden, leveren de netbeheerders extra inspanningen voor beschermde klanten. Tot de beschermde klanten behoren de personen die het specifieke sociale tarief genieten, personen in collectieve schuldenregeling, mensen in budgetbegeleiding bij het OCMW en personen met een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds. Zo geven alle netbeheerders een 20% hogere tegemoetkoming voor alle premies die gelden voor particuliere afnemers. Daarenboven hebben alle beschermde klanten recht op een kortingsbon van 150 euro die ze kunnen gebruiken voor de aankoop van een A+, A++ koelkast of AAA wasmachines (of beter).

Voor meer informatie over de inspanningen van uw netbeheerder voor beschermde klanten kunt u contact opnemen met de REG-adviseur van uw netbeheerder.

A-B gemeente	netbeheerder
Aartselaar	IVEKA
Aalst	INTERGEM
Aalter	IMEWO
Aarschot	IVERLEK
Affligem	INTERGEM
Alken	INTERELECTRA
Alveringem	GASELWEST
Antwerpen (Antwerpen, Berchem, Berendrecht, Borgerhout, Deurne, Ekeren, Lillo, Merksem, Wilrijk, Zandvliet)	IMEA
Antwerpen (Hoboken, Kiel)	IVEG
Anzegem	GASELWEST
Ardooise	GASELWEST
Arendonk	IVEKA
As	INTERELECTRA
Asse	IVERLEK
Assenede	IMEWO
Avelgem	GASELWEST
Baarle-Hertog	IVEKA
Balen	IVEKA
Beernem	IMEWO
Beerse	IVEKA
Beersel	IVERLEK
Begijnendijk	PBE
Bekkevoort	PBE
Beringen	INTERELECTRA
Berlaar	IVERLEK
Berlare	IMEWO
Bertem	IVERLEK
Bever	INTERGEM
Beveren	INTERGEM
Bierbeek	IVERLEK
Bilzen	INTERELECTRA
Blankenberge	IMEWO
Bocholt	INTERELECTRA
Boechout	IVEG
Bonheiden	IVERLEK
Boom	IVEKA
Boortmeerbeek	IVERLEK

B-G gemeente	netbeheerder
Borgloon	INTERELECTRA
Bornem	IVERLEK
Borsbeek	IVEKA
Boutersem	IVERLEK
Brakel	INTERGEM
Brasschaat	IMEA
Brecht	IVEKA
Bredene	IMEWO
Bree	INTERELECTRA
Brugge	IMEWO
Buggenhout	INTERGEM
Damme	IMEWO
De Haan	GASELWEST
De Panne	GASELWEST
De Pinte	IMEWO
Deerlijk	GASELWEST
Deinze	GASELWEST
Denderleeuw	INTERGEM
Dendermonde	INTERGEM
Dentergem	GASELWEST
Dessel	IVEKA
Destelbergen	IMEWO
Diepenbeek	INTERELECTRA
Diest	PBE
Diksmuide	WVEM
Dilbeek	IVERLEK
Dilsen-Stokkem	INTERELECTRA
Drogenbos	IVERLEK
Duffel	IMEA
Edegem	IVEKA
Eeklo	IMEWO
Erpe-Mere	INTERGEM
Essen	IVEG
Evergem	IMEWO
Galmaarden	PBE
Gavere	GASELWEST
Geel	IVEKA
Geetbets	PBE
Genk	INTERELECTRA
Gent	IMEWO
Geraardsbergen	INTERGEM
Gingelom	INTERELECTRA

G-I gemeente	netbeheerder
Gistel	WVEM
Glabbek	PBE
Gooik	PBE
Grimbergen	SIBELGAS
Grobbendonk	IVEKA
Haacht	IVERLEK
Haaltert	INTERGEM
Halen	INTERELECTRA
Halle	IVERLEK
Ham	INTERELECTRA
Hamme	INTERGEM
Hamont-Achel	INTERELECTRA
Harelbeke	WVEM
Hasselt	INTERELECTRA
Hechtel-Eksel	INTERELECTRA
Heers	INTERELECTRA
Heist-op-den-berg	IVERLEK
Hemiksem	IVEG
Herent	IVERLEK
Herentals	IVEKA
Herenthout	IVEKA
Herk-de-Stad	INTERELECTRA
Herne	PBE
Herselt	IVERLEK
Herstappe	INTERELECTRA
Herzele	INTERGEM
Heusden-Zolder	INTERELECTRA
Heuvelland	GASELWEST
Hoegaarden	IVERLEK
Hoeilaart	IVERLEK
Hoeselt	INTERELECTRA
Holsbeek	PBE
Hooglede	WVEM
Hoogstraten	IVEKA
Horebeke	GASELWEST
Houthalen-Helchteren	INTERELECTRA
Houthulst	GASELWEST
Hove	IVEKA
Huldenberg	IVERLEK
Hulshout	IVERLEK
Ichtegem	GASELWEST

I-L	gemeente	netbeheerder
	Ieper	GASELWEST
	Ingelmunster	GASELWEST
	Izegem	WVEM
	Jabbeke	WVEM
	Kalmthout	IVEKA
	Kampenhout	PBE
	Kapellen (met uitzondering van de wijk Hoogboom)	IVEG
	Kapellen (wijk Hoogboom)	IMEA
	Kapelle-op-den-Bos	IVERLEK
	Kaprijke	IMEWO
	Kasterlee	IVEKA
	Keerbergen	IVERLEK
	Kinrooi	INTERELECTRA
	Kluisbergen	GASELWEST
	Knesselare	IMEWO
	Knokke-Heist	IMEWO
	Koekelare	WVEM
	Koksijde	GASELWEST
	Kontich	IVEKA
	Kortemark	WVEM
	Kortenaken	PBE
	Kortenberg	IVERLEK
	Kortesseem	INTERELECTRA
	Kortrijk	GASELWEST
	Kraainem	IVERLEK
	Kruibeke	INTERGEM
	Kruishoutem	GASELWEST
	Kuurne	GASELWEST
	Laakdal	INTERELECTRA
	Laarne	IMEWO
	Lanaken	INTERELECTRA
	Landen	PBE
	Langemark- Poelkapelle	GASELWEST
	Lebbeke	INTERGEM
	Lede	IMEWO
	Ledegem	WVEM
	Lendelede	WVEM
	Lennik	IVERLEK

L-N	gemeente	netbeheerder
	Leopoldsburg	INTERELECTRA
	Leuven	IVERLEK
	Lichtervelde	IMEWO
	Liedekerke	IVERLEK
	Lier	IVEKA
	Lierde	INTERGEM
	Lille	IVEKA
	Linkebeek	IVERLEK
	Lint	IVEKA
	Linter	PBE
	Lochristi	IMEWO
	Lokeren	IMEWO
	Lommel	INTERELECTRA
	Londerzeel	IVERLEK
	Lo-Reninge	GASELWEST
	Lovendegem	IMEWO
	Lubbeek	PBE
	Lummen	INTERELECTRA
	Maarkedal	GASELWEST
	Maaseik	INTERELECTRA
	Maasmechelen	INTERELECTRA
	Machelen	SIBELGAS
	Maldegem	IMEWO
	Malle	IVEKA
	Mechelen	IVERLEK
	Meerhout	IVEKA
	Meeuwen- Gruitoorde	INTERELECTRA
	Meise	SIBELGAS
	Melle	IMEWO
	Menen	GASELWEST
	Merchtem	IVERLEK
	Merelbeke	IMEWO
	Merkspas	AGEM
	Mesen	GASELWEST
	Meulebeke	GASELWEST
	Middelkerke	WVEM
	Moerbeke	IMEWO
	Mol	IVEKA
	Moorslede	GASELWEST
	Mortsel	IMEA
	Nazareth	GASELWEST

N-S	gemeente	netbeheerder
	Neerpelt	INTERELECTRA
	Nevele	IMEWO
	Niel	IVEG
	Nieuwerkerken	INTERELECTRA
	Nieuwpoort	GASELWEST
	Nijlen	IVEG
	Ninove	INTERGEM
	Olen	IVEKA
	Oostende	IMEWO
	Oosterzele	IMEWO
	Oostkamp	IMEWO
	Oostrozebeke	GASELWEST
	Opglabbeek	INTERELECTRA
	Opwijk	IVERLEK
	Oud-Heverlee	PBE
	Oudenaarde	GASELWEST
	Oudenburg	WVEM
	Oud-Turnhout	IVEKA
	Overijse	IVERLEK
	Overpelt	INTERELECTRA
	Peer	INTERELECTRA
	Pepingen	PBE
	Pittem	GASELWEST
	Poperinge	GASELWEST
	Putte	IVERLEK
	Puurs	IVERLEK
	Ranst	IVEKA
	Ravels	IVEKA
	Retie	IVEKA
	Riemst	INTERELECTRA
	Rijkevorsel	IVEKA
	Roeselare	GASELWEST
	Ronse	GASELWEST
	Roosdaal	IVERLEK
	Rotseelaar	IVERLEK
	Ruiselede	GASELWEST
	Rumst	IVEKA
	Schelle	IVEKA
	Scherpenheuvel- Zichem	IVERLEK
	Schildem	IVEKA
	Schoten	IVEKA

S-W gemeente	netbeheerder
Sint-Amands	IVERLEK
Sint-Genesius-Rode	IVERLEK
Sint-Gillis-Waas	INTERGEM
Sint-Katelijne-Waver	IVERLEK
Sint-Laureins	IMEWO
Sint-Lievens-Houtem	IMEWO
Sint-Martens-Latem	IMEWO
Sint-Niklaas	INTERGEM
Sint-Pieters-Leeuw	IVERLEK
Sint-Truiden	INTERELECTRA
Spiere-Helkijn	GASELWEST
Stabroek	IVEKA
Staden	GASELWEST
Steenokkerzeel	PBE
Stekene	INTERGEM
Temse	INTERGEM
Ternat	IVERLEK
Tervuren	IVERLEK
Tessenderlo	INTERELECTRA
Tielt	GASELWEST
Tielt-Winge	PBE
Tienen	IVERLEK
Tongeren	INTERELECTRA
Torhout	WVEM
Tremelo (Baal)	PBE
Tremelo (met uitzondering van Baal)	IVERLEK
Turnhout	IVEKA
Veurne	GASELWEST
Vilvoorde	SIBELGAS
Vleteren	GASELWEST
Voeren	INTERMOSANE
Vorselaar	IVEG
Vosselaar	WVEM
Waarschoot	IMEWO
Waasmunster	INTERGEM
Wachtebeke	IMEWO
Waregem	GASELWEST

W-Z gemeente	netbeheerder
Wellen	INTERELECTRA
Wemmel	SIBELGAS
Wervik	GASELWEST
Westerlo	IVEKA
Wetteren	IMEWO
Wevelgem	WVEM
Wezembeek-Oppem	IVERLEK
Wichelen	IMEWO
Wielsbeke	GASELWEST
Wijnegem	IVEKA
Willebroek	IVERLEK
Wingene	GASELWEST
Wommelgem	IVEKA
Wortegem-Petegem	GASELWEST
Wuustwezel	IVEKA
Zandhoven	IVEKA
Zaventem	IVERLEK
Zedelgem	IMEWO
Zele	IMEWO
Zelzate	IVEG
Zemst	IVERLEK
Zingem	GASELWEST
Zoersel	IVEKA
Zomergem	IMEWO
Zonhoven	INTERELECTRA
Zonnebeke	GASELWEST
Zottegem	INTERGEM
Zoutleeuw	PBE
Zuierenkerke	IMEWO
Zulte	GASELWEST
Zutendaal	INTERELECTRA
Zwalm	GASELWEST
Zwevegem	GASELWEST
Zwijndrecht	IMEA

Bewoners uit het havengebied van Antwerpen rechteroever moeten zich wenden tot het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen.

Bron: VREG

Vlaams Energieagentschap (VEA)

Koning Albert II-laan 20, bus 17, 1000 Brussel
energie@vlaanderen.be, www.energiesparen.be
of bel gratis 1700 (elke werkdag van 9 tot 19 u.).
(informatie en brochures over energiebesparing, hernieuwbare energie, premies, energieprestatie­regelgeving, energieprestatiecertificaat bij verkoop en verhuur)

Vlaamse overheid – Wonen-Vlaanderen

Koning Albert II-laan 20, bus 7, 1000 Brussel
wonenvlaanderen@rwo.vlaanderen.be,
www.vlaanderen.be/bouwenenwonen
of bel gratis 1700 (elke werkdag van 9 tot 19 u.).
(Vlaamse Renovatiepremie voor woningen van minstens 25 jaar oud)

VREG

Koning Albert II-laan 20, bus 19, 1000 Brussel
info@vreg.be, www.vreg.be
of bel gratis 1700 (elke werkdag van 9 tot 19 u.).
(informatie over groenestroomcertificaten voor fotovoltaïsche zonnepanelen)

Federale Overheidsdienst Financiën Administratie van Ondernemings- en Inkomensfiscaliteit

Koning Albert II-laan 33, bus 25, 1030 Brussel
Tel.: 0257 257 57
info.tax@minfin.fed.be, www.fiscus.fgov.be,
www.fisconet.fgov.be
(informatie over fiscaliteit)

Organisatie voor Duurzame Energie (ODE) Vlaanderen vzw

Marktplein 7, 3550 Heusden-Zolder
Tel.: 011 66 50 91
info@ode.be, www.ode.be
(informatie en brochures over zonneboiler, warmtepomp, fotovoltaïsche panelen)

COGEN Vlaanderen

Zwarte Zusterstraat 16 bus 9, 3000 Leuven
Tel.: 016 58 59 97
info@cogenvlaanderen.be,
www.cogenvlaanderen.be
(informatie over microwarmtekrachtkoppeling)

Informazout

Dauwstraat 12, 1070 Brussel,
Tel.: 078 152 150,
info@informazout.be, www.informazout.be
(informatie over stookolieketels)

Koninklijke Vereniging van Belgische Gasvakkleden (KVBG)

Tel.: 02 383 02 49
kvbg@kvbg.be, www.gasinfo.be
(informatie over aardgasketels)

Uw netbeheerder

Zie adreslijst op blz. 5
(informatie over de premies van uw netbeheerder, aanvraagformulieren)

Verbond van de glasindustrie (VGI)

Louisalaan 89/1, 1050 Brussel
Tel.: 02 542 61 20
info@vgi-fiv.be, www.vgi-fiv.be
(informatie over hoogrendementsbeglazing)

Isolatie Raad vzw (CIR)

Eekhoornlaan 17, 2970 's Gravenwezel
(informatie over isolatie)

Vlaams Instituut voor Bio-ecologisch Bouwen en Wonen (VIBE vzw)

Statiestraat 115, 2600 Berchem
Tel.: 03 239 74 23
info@vibe.be, www.vibe.be
(informatie, vorming en publicaties over bio-ecologisch bouwen en wonen)

Dialoog vzw

Blijde Inkomststraat 109, 3000 Leuven
Tel.: 016 23 26 49
info@dialogo.be, www.dialogo.be
(informatie, vorming en publicaties over duurzaam bouwen)

Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen-Kamp C

Britselaan 20, 2260 Westerlo
Tel.: 014 27 96 50,
info@kampc.provant.be, www.kampc.be
(informatie over duurzaam bouwen)

Centrum Duurzaam Bouwen

Marktplein 7, bus 1, 3550 Heusden-Zolder
Tel.: 011 51 70 51
info@centrumduurzaam bouwen.be,
www.centrumduurzaam bouwen.be
(informatie over duurzaam bouwen)

Passiehuisplatform vzw

Gitschotellei 138, 2600 Berchem
info@passiehuisplatform.be,
www.passiehuisplatform.be
(informatie, vorming en publicaties over het passiehuisconcept)

(informatie over premies in uw gemeente, bestelling van publicaties, vragen over energiebesparing)